

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin

12.09 2022-ci il tarixli 9531 №-li

əmri ilə təsdiq edilmişdir

“Gəmi maşın mexanizmlərinin təmiri üzrə çilingər”

ixtisası üzrə

Təhsil Proqramı (Kurikulum)

Bakı – 2022

“Gəmi maşın mexanizmlərinin təmiri üzrə çilingər” ixtisası üzrə Təhsil Proqramı
(Kurikulum)

1. Təsnifat üzrə ixtisasın şifri (kodu): 030605
2. Məşğulluq təsnifatında kodu: 7212
3. Milli kvalifikasiyalar səviyyəsi: 4
4. Peşə təhsili pilləsi: Texniki peşə təhsili
5. İxtisasın qrupu: Gəmi maşın və mexanizmlərinin təmiri və istismarı
6. İxtisasın əhatə etdiyi sahələr: Aviasiya, kosmik raket, dəniz texnikası və nəqliyyat vasitələri
7. Qəbul şərtləri: Ən azı ümumi orta təhsil
8. Tədris müddəti: Tam orta təhsil bazasından: 1il, Ümumi orta təhsil bazasından: 3 il
9. **Attestasiya:** Tələbələrin ixtisas modulları üzrə qiymətləndirilməsi “Peşə təhsili pilləsində təhsilənlərin attestasiyasının aparılması Qaydası”na, ümumtəhsil fənləri üzrə attestasiya “Ümumi təhsil pilləsində təhsilənlərin attestasiyasının (yekun qiymətləndirmə (attestasiya) istisna olmaqla) aparılması Qaydası”na uyğun həyata keçiriləcək.

Ümumtəhsil fənləri üzrə tədrisin təşkili tam orta təhsil səviyyəsində tədrisin təşkili normativlərinə uyğun həyata keçirilir

İxtisasın tədris planı - modulların siyahısı

İxtisasın adı: Gəmi maşın mexanizmlərin təmiri üzrə çilingər										
Təhsil müddəti: 1 il (tam orta təhsil)										
№	Bölmələr, təhsil sahələri, modullar	saatların miqdarı	Həftəlik dərslərin miqdarı							Məsləhət
			Həftələr							
			5	10	10	3	9	1		
	2	3	4	5	6	7	8	9		
1	Fiziki tərbiyə	25	1	1	1					
2	Xarici dildə ünsiyyət	40	2	3						
3	Şəxsi inkişaf və karyera planlaşdırması	40	2	3						
4	Sahibkarlıq	40			4					
5	İKT-dən istifadə	40	2	3						
	Baza modulu üzrə	185	7	10	5					
	Peşə-ixtisas modulları, nəzəri	415	21	15	16					
6	Sxem, çertyoj və qrafiki işlər	30	2	2						
7	Elektrotexnika və elektrotexniki təchizat	30	2	2						
8	İş şəraitində əmək, təhlükəsizlik və sağlamlıq qaydaları	30	2	2						
9	Maşınqayırma texnologiyası və materiallar	30	2	2						
10	Müşaidə və texniki ölçmələr	30	2	2						
11	Çilingərlik işləri	60			6				5	
12	Gəmilərin quruluşu	45	5	2						
13	Gəmi təmiri texnologiyasının əsasları	60	6	3					5	
14	Gəmi nasazlıqlarının müayinəsi	50			5				5	
15	Gəmi təmirinin texnoloji prosesi	50			5				5	
	İstehsalat təlimi (praktik modullar)	440	8	12	16	40				
	İstehsalat təcrübəsi	360					40			
	Tələbələrin maksimum məcburi dərslərin yükü	1400	36	37	37	40	40			
	Məsləhət saatları	20							20	
	YEKUN	1420								

İxtisas: Gəmi maşın mexanizmlərin təmiri üzrə çilingər											
Təhsil müddəti: 3 il (ümumi orta təhsil bazası)											
№	Modullar/Fənlər	Saatların miqdarı	Kurslar və yarım illər üzrə həftəlik saatların miqdarı								Məsləhət
			I kurs		II kurs		III kurs				
			18	20	18	20	5	10	10	12	
	Ümumtəhsil fənləri										
1	Azərbaycan dili	268	3	3	3	3	2	2	1		
2	Xarici dil	334	4	4	4	4	2	2			
3	Riyaziyyat	344	4	4	4	4	2	2	1		
4	İnformatika	152	2	2	2	2					
5	Azərbaycan tarixi	76	1	1	1	1					
6	Fizika	76	1	1	1	1					
7	Biologiya	76	1	1	1	1					
8	Cografiya	76	1	1	1	1					
9	Kimya	76	1	1	1	1					
10	Fiziki tərbiyə	152	2	2	2	2					
11	Çağırışaqədərkə hazırlıq	101	1	1	1	1	1	1	1		
	Ümumtəhsil fənləri üzrə cəm:	1731	21	21	21	21	7	7	3		
	Baza modulları										
12	Peşə etikası	40				2					
13	Şəxsi inkişaf və karyera planlaşdırılması	40					2	3			
14	Sahibkarlıq	40		2							
15	İKT-dən istifadə	40					4	2			
	Baza modulları üzrə cəm:	160		2		2	6	5			
	İxtisas modulları										
16	Sxem, çertyoj və qrafiki işlər	40		2							
17	Elektrotexnika və elektrotexniki təchizat	36	2								
18	İş şəraitində əmək, təhlükəsizlik və sağlamlıq qaydaları	40		2							
19	Maşınqayırma texnologiyası materiallar	36	2								
20	Gəmi təmiri texnologiyasının əsasları 1	40					8				
21	Gəmi təmiri texnologiyasının əsasları 2	50						5			

22	Gəmi təmiri texnologiyasının əsasları 3	80						8		4
23	Gəminin nasazlıqlarının müayinəsi 1	72			4					
24	Gəminin nasazlıqlarının müayinəsi 2	60				3				4
25	Müşaidələr və texniki ölçmələr	40						4		
26	Çilingərlik işləri 1	40					8			
27	Çilingərlik işləri 2	40						4		
28	Çilingərlik işləri 3	60							6	4
29	Gəmilərin quruluşu 1	72	4							
30	Gəmilərin quruluşu 2	40		2						4
31	Gəmi təmirinin texnoloji prosesi 1	72			4					
32	Gəmi təmirinin texnoloji prosesi 2	60				3				4
	İxtisas modulları üzrə cəm:	878	8	6	8	6	16	9	18	
	İstehsalat təlimi	968	8	8	8	8	8	16	16	
	İstehsalat təcrübəsi	480								40
	Məsləhət saatları	20								20
	Yekun: Tələbələrin məcburi maksimum dərslər yükü	4237	37	37	37	37	37	37	37	40

Modulların spesifikasiyası

Modulun adı: İKT-dən istifadə
Modulun kodu: 1
Təlim nəticəsi 1: İnternetdə məlumatları tapmağı, qiymətləndirməyi və idarə etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Sosial media vasitələrindən istifadə edir.
Təlim nəticəsi 3: Rəqəmsal məzmun hazırlayır.
Təlim nəticəsi 4: İT-dən təhlükəsiz şəkildə istifadə üsullarını tətbiq edir.
Təlim nəticəsi 5: Sadə texniki problemləri həll edir.
Modulun adı: Şəxsi inkişaf və karyera planlaşdırması
Modulun kodu: 2
Təlim nəticəsi 1: Özünü tanımağı və şəxslərarası münasibətləri tənzimləməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Düşünməyi və problemləri həll edərək qərarları qəbul etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Karyera məqsədlərini müəyyən edir və müasir iş axtarma və müraciət üsullarından istifadə etməyi bacarır.
Modulun adı: Peşə etikas
Modulun kodu: 3
Təlim nəticəsi 1: Peşəkarlıq prinsiplərini bilir.
Təlim nəticəsi 2: Vaxtdan səmərəli istifadə etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Qrup daxilində səmərəli işləməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 4: İş yerində davranış qaydalarını təhlil etməyi bacarır.
Modulun adı: Sahibkarlıq
Modulun kodu: 4
Təlim nəticəsi 1: Sahibkarlıq ideyalarını, imkanlarını müəyyən etməyi və qiymətləndirir.
Təlim nəticəsi 2: Sadə biznes layihəsini hazırlayır.
Təlim nəticəsi 3: Sahibkarlıq ideyaları necə həyata keçirməli olduğunu göstərir.

Modulun adı: İş şəraitində əmək, təhlükəsizlik və sağlamlıq qaydaları
Modulun kodu: 5
Təlim nəticəsi 1: İş yerində əmək təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik qaydalarını, baş verəcək yanğın təhlükəsizliyi tədbirlərini bilir və vasitələrdən istifadə etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 2: İstehsalat zədələnmələrinin növlərini, yaranma səbəblərini bilir və müvafiq tədbirlər görməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Əmək gigiyenası, işıqlandırma və səs küyün insan orqanizminə təsirini bilir.
Modulun adı: Sxem, çertyoj və qrafiki işlər
Modulun kodu: 6
Təlim nəticəsi 1: Çertyojların tərtib edilməsi qaydalarını bilir və hündəsi qurmaları bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Çertyojda görünüşləri, kəsik və kəsimleri ayırd edir, hündəsi fiqurların qurulma ardıcılığını və aksonometrik proyeksiyaların qurulmasını bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Texniki rəsmxətt haqqında ümumi məlumatı bilir və çertyoju oxumağı bacarır.
Modulun adı: Maşınqayırma texnologiyası və materiallar
Modulun kodu: 7
Təlim nəticəsi 1: Metal və ərintilərinin xassələrini bilir, onları ayırd etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Əlvan metallar və onların ərintilərini tanıyır, onlardan emal zamanı istifadə etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Qeyri-metal materialların xassələrini bilir və emal etməyi bacarır.
Modulun adı: Elektrotexnika və elektrotexniki təchizat
Modulun kodu: 8
Təlim nəticəsi 1: Elektrotexnikanın əsaslarını, sabit cərəyan haqqında qanunları və sabit cərəyan dövrəsini qurmağı bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Elektromaqnit və dəyişən cərəyan haqqında bilir və dövrəni qurmağı bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Elektrik ölçü cihazları, transformator və elektrik maşınlarını tanıyır və bunlarla işləməyi bacarır.

Modulun adı: Müşaidə və texniki ölçmələr
Modulun kodu: 9
Təlim nəticəsi 1: Sənayedə qarşılıqlı əvəzetmə, yol verilən meyillənmə, hamar sistemdə müsaidə və oturtmaların seçilməsini bilir.
Təlim nəticəsi 2: Texniki ölçmələr, yerləşdirilmədə meyillənmələrə nəzarət və bucaq ölçmələri vasitələrindən istifadə etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Yivli qovuşmaların, dişli çarxların, işgil və şlis birləşmələrinin qarşılıqlı əvəz edilməsini və onlara nəzarət işlərini yerinə yetirməyi bacarır.
Modulun adı: Çilingərlik işləri
Modulun kodu: 10
Təlim nəticəsi 1: Alətlərdən istifadə edərək, ölçmə və nişanlama işlərini bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Əymə, düzəltmə, kəsmə, çapma və yuvaçma işlərini bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Səthlərin emal edilməsini bacarır.
Modulun adı: Gəminin quruluşu
Modulun kodu: 11
Təlim nəticəsi 1: Gəmilərin ümumi təsnifatı, gəminin mühərrikinin iş prinsipini bilir və hissələrini tanıyır.
Təlim nəticəsi 2: Gəminin idarəetmə və radiolokasiya mexanizmlərini tanıyır və iş prinsipini izah edir.
Təlim nəticəsi 3: Hərəkət ötürücü hissələrin iş prinsipini bilir.
Modulun adı: Gəminin təmiri texnologiyasının əsasları
Modulun kodu: 12
Təlim nəticəsi 1: Təmirin texnoloji prosesini bilir və təmirin növlərini izah etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Gəmi detallarının bərpa texnologiyasını bilir və emal prosesini bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Detalların möhkəmliyini və yeyilməyə davamlılığını təyin etməyi bacarır.
Modulun adı: Gəmidə nasazlıqlarının müayinəsi

Modulun kodu: 13
Təlim nəticəsi 1: Mühərrikdə olan nasazlıqları aşkar etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Naviqasiya və idarəetmə sistemindəki nasazlıqları müayinə etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Hərəkət ötürücü mexanizmin və digər köməkçi mexanizmlərin nasazlıqlarını aşkar etməyi bacarır.
Modulun adı: Gəmi təmirinin texnoloji prosesi
Modulun kodu: 14
Təlim nəticəsi 1: Gəmi mürərikində təmir zamanı hissələri çeşidləyir, nasaz hissələri təmir edərək yığmağı bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Naviqasiya və idarəetmə mexanizmlərini texniki xidmətin növlərinə görə təmir və qulluq etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Gövdədəki köməkçi mexanizmləri və hərəkət etdirici mexanizmləri gündəlik, cari və əsaslı təmir etməyi bacarır.
Modulun adı: İstehsalat təlimi
Modulun kodu: 15
Təlim nəticəsi 1: Gəmi təmirini təşkil etməyi, gəmini təmirə hazırlamağı, gəmi təmiri metodlarını bilir və onları yerinə yetirməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 2: Gəmidəki qurğuları fərqləndirməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3: Gəminin gövdəsinin (korporusunun) və gəmi qurğularının nöqsanlarını müəyyənləşdirməyi və təmir etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 4: Val xəttini və hərəkətvericilərin təmirini yerinə yetirməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 5: Daxili yanma mühərriklərinin təmirini yerinə yetirməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 6: Köməkçi mexanizmləri təmir etməyi bacarır.
Modulun adı :İstehsalat təcrübəsi (iş yerində öyrənmə)
Modulun kodu :16
Təlim nəticəsi 1. Gəmi təmirinin texnoloji prosesinə əsaslanaraq təmir növlərini fərqləndirməyi

bacarır.
Təlim nəticəsi 2. Gəmidə istifadə edilən qurğuların iş texnologiyasını bilir və onların təmirini yerinə yetirməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 3. Gəmi gövdəsinin və gəmi quruluşlarının nöqsanlarını müəyyənləşdirməyi və təmir etməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 4. Val xətlərinin və hərəkətvericilərin təmirini yerinə yetirməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 5. Daxili yanma mühərriklərinin təmirini yerinə yetirməyi bacarır.
Təlim nəticəsi 6. Köməkçi mexanizmlərini təmir etməyi bacarır.

Təhsil proqramlarına dair qeydlər

1. Ümumi orta təhsil bazasından qəbul olunmuş və texniki peşə təhsili ilə yanaşı, tam orta təhsil alanlar üçün təşkil edilən qruplarda peşə təhsilinin dövlət standartında göstərilmiş "Ana dilində ünsiyyət" səriştəsi "Azərbaycan dili", "Xarici dildə ünsiyyət" səriştəsi "Xarici dil", "İnformasiya texnologiyaları" səriştəsi "İnformatika", "Hesablama əməliyyatlarını yerinə yetirmə" səriştəsi isə "Riyaziyyat" fənni proqramına inteqrasiya olunmuş şəkildə, həmçinin ixtisasın tələbləri nəzərə alınmaqla uyğunlaşdırılmış proqram əsasında tədris edilir.
2. Tələbələrin sayı 15 (on beş) və daha çox olan qruplarda müvafiq maddi-texniki baza və ixtisas müəllimləri olduğu halda aşağıdakı fənlərin tədrisi 2 (iki) qrupa bölünə bilər:
  - 2.1. tədris digər dillərdə aparılan siniflərdə "Azərbaycan dili - dövlət dili kimi";
  - 2.2. tədris dilindən asılı olmayaraq bütün siniflərdə "Xarici dil", "Fiziki tərbiyə".
  - 2.3. "İnformatika" fənni üzrə praktiki məşğələlər.
3. İnformatika kabineti olmayan peşə təhsili müəssisələrində "İnformatika" fənni üzrə praktik məşğələ keçirilmir.
4. "Xarici dil" fənnində tədrisi nəzərdə tutulan xarici dilin seçimi zamanı tədris qruplarında təhsil alan tələbələrin mütləq çoxluğu nəzərə alınaraq ümumtəhsil pilləsində təhsil aldıkları "əsas xarici dil" əsas götürülür.
5. Tədris ilinin birinci yarısında qrupda tələbələrin sayının azalması tədris planı ilə müəyyən edilmiş müvafiq fənlərin tədrisində qrupun iki qrupa bölünməsinə məhdudiyət yaratmır.
6. Pilot peşə təhsil müəssisələrində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 11 mart tarixli 86 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Peşə təhsili müəssisələrinin ayrı-ayrı peşə istiqamətləri üzrə tədris qruplarında orta sıxlığın müəyyən edilməsi haqqında" qərarın 3-cü bəndinə uyğun olaraq tədris qruplarında təhsilalanların sayı 16 nəfərdən çox olduqda, laboratoriya və istehsalat təlimi dərslərində qruplar 2 yarımqrupa bölünə bilər. Pilot peşə təhsil müəssisələrinin siyahısı Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən müəyyən edilir.
7. Pilot peşə təhsili müəssisələrində və pilot layihələrdə "Peşə təhsili haqqında" qanunun 11.2. maddəsinə müvafiq olaraq işəgötürənlərin istehsalat təcrübəsinə rəhbər təyin etdiyi mütəxəssislərə təhsil müəssisəsi tərəfindən təcrübə saatları üçün nəzərdə tutulmuş haqq ödənilə bilər. Pilot peşə təhsil müəssisələri və pilot layihələrin siyahısı Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən müəyyən edilir.
8. Nəqliyyat vasitələri sürücülərinin hazırlanması həyata keçirən ixtisaslar üzrə tədris Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1999-cu il 15 mart tarixli 41 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Nəqliyyat vasitələri sürücülərinin hazırlanması və onların ixtisasının artırılması kursları haqqında Əsasnamə" (mövcud dəyişikliklərlə) əsasında, həmçinin Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi və Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə razılaşdırılmış, Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş müxtəlif kateqoriyalı avtomobil nəqliyyatı vasitələri sürücülərinin hazırlanması üçün mövcud tədris plan və proqramlarına uyğun aparılır.

9. Traktorlar və digər mexaniki nəqliyyat vasitələrini idarə etmək üçün sürücü hazırlayan ixtisaslar üzrə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Kollegiyasının 30 may 2012-ci il tarixli 05/2012-1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Traktorlar və digər mexaniki nəqliyyat vasitələrini idarə etmək üçün imtahanların qəbulu və sürücülük vəsiqəsinin verilməsi haqqında təlimat" (mövcud dəyişikliklərlə) və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1999-cu il 15 mart tarixli 41 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Nəqliyyat vasitələri sürücülərinin hazırlanması və onların ixtisasının artırılması kursları haqqında Əsasnamə" (mövcud dəyişikliklərlə) əsasında, həmçinin traktor və digər mexaniki nəqliyyat vasitələrini idarə etmək üçün sürücülərin hazırlanması və onların ixtisasının artırılması proqramı üzrə təlim kursunun tələblərinə uyğun aparılır.
10. Dual və axşam qrupları üçün hazırlanmış tədris planları tətbiq edilən peşə təhsil müəssisələri və qrupların (ixtisasların) siyahısı Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən müəyyən edilir.
11. Kənd təsərrüfatı istiqaməti üzrə olan ixtisasların bəzilərinə seçmə modulu kimi təqdim olunan modullar seçilərkən regionun iqtisadi xüsusiyyəti nəzərə alınır.
12. STEM Mərkəzi yaradılmış peşə təhsil müəssisələrində tədris olunan bütün ixtisaslar üzrə həftədə 2 (iki) saat olmaqla "Stem" fənni əlavə olaraq tədris olunur.